

Все, чим пишається кафедра – це спільна заслуга колективу і його керівників – тих, хто працює сьогодні і тих, хто працював в різні роки її існування.

Література:

1. Українська фармацевтична академія 1921-1996 / В. П. Черних, І. А. Зупанець, З. М. Мнушко та ін. – Х.: «Основа», 1996, 464 с.
2. Ученые Украины- фармацевти. – Справочник – проспект, под ред. Проф. И. М. Перцева, Х.: «Основа», 1991, 256 с.
3. Наука: хто є хто в Українській фармацевтичній академії / В. П. Черних, І. О. тихонов, І. А. Зупанець та ін. Х., 1998, 328 с.
4. Національний фармацевтичний університет. Підсумки діяльності за 2004-2010 роки (звіт ректора, чл.-кор. НАН України, проф. В. П. Черних / МОЗ України; НФаУ. Х. : НФаУ : Золоті сторінки, 2010. – 232 с.
5. Наукова спадщина вчених НФаУ : бібліогр. Показчик видань ун-ту з 1805 по 2005 рік Ч. 1 (1805-1995) / уклад. : Н. Б. Лісовол, В. В. Хівренко, Ю. А. Трохименко, І. А. Щетиніна. – Х. : Вид-во НФаУ : Золоті сторінки, 2005. – 808 с. УДК 930.24:378.1:378.147

Розвиток кафедри фармакоеконіміки за перше десятиліття

Ткачова Оксана Віталіївна, доц. каф. фармакоеконіміки, доцент.

Яковлєва Лариса Василівна, зав. каф. фармакоеконіміки, професор.

В статті наведено основні досягнення кафедри фармакоеконіміки за перше десятиліття її існування (2005-2015 роки) з навчально-методичної та наукової роботи, а також результати роботи студентського наукового товариства. Відображено внесок кафедри в розвиток фармації за рахунок розповсюдження знань з проведення оцінки медичних технологій, раціонального застосування коштів на охорону здоров'я в Україні, з оптимізації процесу використання лікарських засобів в умовах ринкової економіки, участі кафедри у спільних проектах з МОЗ України та ВООЗ. Наведено перспективи подальшого розвитку кафедри фармакоеконіміки.

Ключові слова: кафедра фармакоекономіки, історія, навчально-методична робота, наукова робота, студентське наукове товариство.

Ткачева О.В., Яковлева Л.В. Развитие кафедры фармакоэкономики за первое десятилетие.

В статье приведены основные достижения кафедры фармакоэкономики за первое десятилетие ее существования (2005-2015 годы) по учебно-методической и научной работе, а также результаты работы студенческого научного общества. Отражены вклад кафедры в развитие фармации за счет распространения знаний по проведению оценки медицинских технологий, рационального применения средств на здравоохранение в Украине, по оптимизации процесса использования лекарственных средств в условиях рыночной экономики, участие кафедры в совместных проектах с МОЗ Украины и ВОЗ. Приведены перспективы дальнейшего развития кафедры фармакоэкономики.

Ключевые слова: кафедра фармакоэкономики, история, учебно-методическая работа, научная работа, студенческое научное общество.

Tkachova O.V., Iakovlieva L.V. Pharmacoeconomics development of the department during the first decade.

The article describes the main achievements of the department pharmacoeconomics the first decade of its existence (2005-2015 years) of educational and scientific work and the work of student scientific society. Displaying contribute to the development of the Department of Pharmacy at the expense of spreading knowledge on the evaluation of medical technologies, rational use of funds for health care in Ukraine, the optimization process using drugs in a market economy, the department participation in joint projects with the Ukrainian Ministry of Health and WHO. Prospects of further development of the Department of pharmacoeconomics are shown.

Key words: Department of pharmacoeconomics, history, educational and methodical work, scientific work, student scientific society.

Кафедра фармакоекономіки НФаУ заснована у 2004 році з метою підготовки для фармацевтичної галузі фахівців, які будуть спроможні проводити порівняльну оцінку медичних технологій на основі одночасного, комплексного, взаємопов'язаного аналізу клінічних результатів їх застосування та витрат, що пов'язані з їх використанням. Результати фармакоекономічних досліджень необхідні для підвищення якості медичної допомоги, раціонального застосування коштів на охорону здоров'я як окремими споживачами, так і лікувально-профілактичними закладами та державою в цілому, оптимізації процесу створення, виробництва та використання лікарських засобів в умовах ринкової економіки. На даний час в суспільстві існує нагальна потреба як в фармакоекономічному обґрунтуванні застосування медичних технологій для терапії різних захворювань, так і у фахівцях, які спроможні його надавати [1].

Кафедра стала першою і є на даний час єдиною кафедрою з фармакоекономіки в Україні. З моменту заснування очолює кафедру Заслужений діяч науки і техніки України, Член Центрального формулярного комітету МОЗ України, доктор фармацевтичних наук, професор Яковлева Лариса Василівна.

На даний час на кафедрі працює 7 викладачів і 1 лаборант. Вчений ступінь мають 100% викладачів, з них 4 доктори (3 доктори фармацевтичних наук, 1 доктор медичних наук) та 3 кандидати фармацевтичних наук (фото 1-7).

Фото 1. Д. фарм. н.,
проф. Л.В. Яковлєва

Фото 2. Д. мед. н.,
проф. Н.В. Бездітко

Фото 3. Д. фарм. н.,
проф. О.Я. Міщенко

Фото 4. К. фарм. н.,
доц. О.О. Герасимова

Фото 5. К. фарм.
н., доц. О.М.
Кириченко

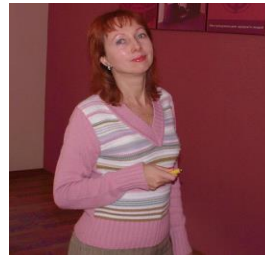

Фото 6. Д. фарм.
н., доц. О.В.
Ткачова

Фото 7. К. фарм.
н., ас. Н.О.
Матяшова

Навчально-методична робота кафедри фармакоекономіки

На кафедрі фармакоекономіки навчаються вітчизняні та іноземні студенти 4-6 курсів за 3 формами навчання (денна, вечірня, заочна). Основні навчальні дисципліни кафедри [2]:

- Фармакоекономіка
- Доказова медицина
- Організація охорони здоров'я та страхова медицина
- Організація системи охорони здоров'я та медичне страхування
- Основи медичної стандартизації

На кафедрі також викладають 10 дисциплін за вибором студента:

- Аспекти вікової фармакології
- Діяльність представників фармацевтичних фірм
- Вікові особливості фармакотерапії
- Основи медичного страхування
- Організація системи охорони здоров'я і аналіз формулярної системи
- Підготовка фармацевтичного представника
- Сучасні методи дослідження біологічних систем
- Фармакоекономічні основи формулярної системи
- Формулярна система і стандарти лікування
- Страхування

Викладання ведеться трьома мовами: українською, російською та англійською. Кафедра є випускаючою з дисципліни «Фармакоекономіка» за спеціальністю «Клінічна фармація». Студенти даної спеціальності виконують на кафедрі курсові, дипломні і магістерські роботи та проходять виробничу практику з дисципліни на базі лікувально-профілактичних закладів та аптек. Викладачі кафедри систематично підвищують педагогічну майстерність та поновлюють навчальні програми та сприяють впровадженню новітніх технологій у навчальний процес.

За 2005-2015 роки на кафедрі розроблено і видано: 27 навчальних посібників, 20 навчальних методичних рекомендацій. У 2015 році на кафедрі

підготовлені інтернет-видання у вигляді 9 посібників по 4-х дисциплінах [3]. За останні декілька років створено електронний підручник з дисципліни «Фармакоєкономіка». Підготовлений блок методичних розробок для дистанційного навчання по 2-х дисциплінах: «Фармакоєкономіка» та «Підготовка фармацевтичного представника» та 1 дисципліна «Сучасні методи досліджень біологічних систем» знаходиться в розробці. Завершується написання паперового варіанта підручника з дисципліни «Фармакоєкономіка».

З моменту свого створення кафедра є опорною з викладання фармакоєкономіки на 10 фармацевтичних факультетах у вищих навчальних медичних закладах України, де готують фахівців зі спеціальностей «Клінічна фармація» та «Фармація». Щорічно проводяться наради для завідувачів і викладачів однопрофільних кафедр ВМ(Ф)НЗ, де готують студентів спеціальності «Клінічна фармація» та викладають дисципліну «Фармакоєкономіка». Однопрофільним кафедрам ВМ(Ф)НЗ надані: зразки типових та робочих навчальних програм; конспекти лекцій, навчальні посібники, методичні рекомендації до практичних та лабораторних занять, тестові завдання і зразки екзаменаційних білетів з фармакоєкономіки. Професори Н.В. Бездітко та О.Я. Міщенко як члени ДЕК залучалися до прийняття Державних іспитів з фармакоєкономіки у студентів спеціальності «Клінічна фармація» Кримського медичного університету. Завідувачем кафедри професором Л. В. Яковлевою були прочитані відкриті лекції та лекції майстер-класу на споріднених кафедрах Кримського медичного університету та Дніпропетровської медичної академії. На базі кафедри пройшли стажування з питань викладання фармакоєкономіки 8 викладачів з 6 ВНЗ України та з 2 ВНЗ Росії (м. Курськ, м. Белгород).

Наукова робота кафедри фармакоєкономіки

Основними напрямками наукової роботи кафедри фармакоєкономіки є:

1. Фармакоєкономічний аналіз використання сучасних медичних технологій для профілактики та лікування поширених захворювань населення

України з метою організації оптимального лікарського забезпечення медичної допомоги в Україні.

2. Фармакоепідеміологічний аналіз споживання лікарських засобів.

3. Оцінка впровадження формулярної системи в діяльності закладів охорони здоров'я.

Ініціативні НДР проводяться сумісно з інститутом терапії ім. Л.Т. Малої, кафедрою сімейної медицини ХМАПО, кафедрою пропедевтики внутрішніх хвороб ХМУ, інститутом медичної радіології, Військовим шпиталем м. Харкова, аптечними закладами та ЗОЗ різного профілю.

Співробітники кафедри фармакоеконіміки є співвиконавцями двох НДР за бюджетним фінансуванням (табл. 1).

Таблиця 1

Бюджетне фінансування наукових досліджень
кафедри фармакоеконіміки

Назва теми	Роки виконання	Місце проведення	Керівник теми	Фінансування
Конструювання, синтез та пошук потенційних засобів для лікування захворювань опорно-рухового апарату	2014 -2016 рр.	ЦНДЛ	проф. Л.В. Яковлева	1500,0 тис. грн.. з них у 2015 р. 131,8 тис. грн.
Реформування охорони здоров'я: удосконалення соціально-економічних механізмів підвищення доступності лікарських засобів та програма	2014-2016 рр.	каф. фармакоеконіміки	проф. А.С. Немченко, проф. Л.В, Яковлева	У 2014-2015 рр. 90,0 тис. грн.

впровадження оцінки медичних технологій				
--	--	--	--	--

За період свого існування на кафедрі виконано та захищено: 6 докторських і 20 кандидатських дисертацій. Майже всі дисертації виконані під керівництвом проф. Л. В. Яковлевої, яка протягом багатьох років натхненної і плідної праці створила колектив науковців і вчених, що сьогодні з успіхом продовжують наукову і педагогічну діяльність в НФаУ та інших вищих навчальних закладах України. Це професори: С. М. Марчишин (Тернопільський державний медичний університет), Т. С. Сахарова (НФаУ), О. Я. Міщенко (НФаУ), Г. В. Зайченко (НФаУ), А. Д. Гордієнко (Харківська державна зооветеринарна академія) та д. фарм. н. О. В. Ткачова (НФаУ).

У 2014 р під керівництвом проф. О. Я. Міщенко на кафедрі фармакоелекономіки захищена кандидатська дисертація В. Ю. Адонкіної. Зараз на базі кафедри виконується 1 докторська та 4 кандидатських дисертації.

Результати наукових досліджень співробітники кафедри публікують у періодичних виданнях України, Росії, країн Середньої Азії та деяких країн дальнього зарубіжжя. За 10 років існування кафедри всього опубліковано: 277 наукових статей (рис. 1) та 641 тези (рис. 2), з них 58 статей в іноземних наукових журналах та 93 тез в іноземних наукових збірниках.

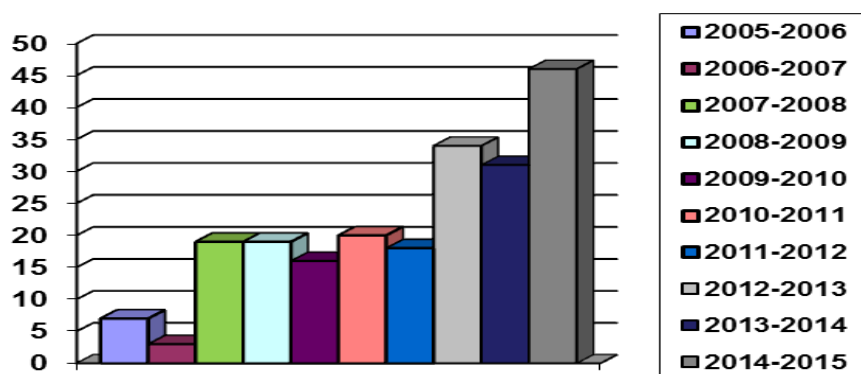

Рис. 1. Динаміка публікацій наукових статей кафедри фармакоелекономіки по роках протягом 2005-2015 рр.

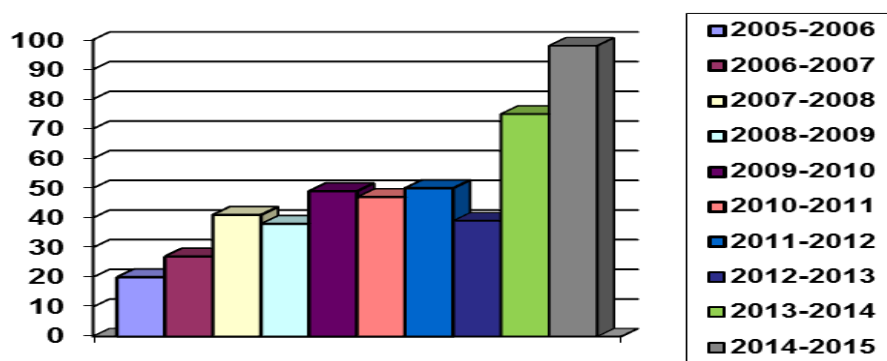

Рис. 2. Динаміка щорічних публікацій наукових тез кафедри фармакоєкономіки протягом 2005-2015 рр.

Кафедра фармакоєкономіки щорічно, починаючи з 2008 року, проводить науково-практичну конференцію «Фармакоєкономіка в Україні: стан та перспективи розвитку», з залученням фахівців з Росії та інших країн пострадянського простору (рис. 3).

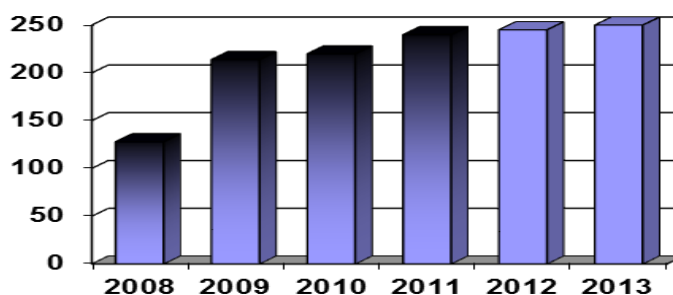

Рис. 3. Кількість учасників конференції «Фармакоєкономіка в Україні: стан та перспективи розвитку» протягом 2008-2013 років

У 2015 р. 27 листопада на кафедрі була проведена VIII науково-практична internet-конференція «Фармакоєкономіка в Україні: стан та перспективи розвитку». Основні напрямки конференції – це питання подальшого розвитку та впровадження в клінічну практику формулярної системи – Державного формуляру та регіональних формулярів; та питання подальшого впровадження системи стандартизації в охороні здоров'я.

Співробітники кафедри активно приймають участь у науково-практичних конференціях різного рівня. За 10 років було прийнято участь у 179

конференціях і 16 семінарах та зроблено 202 доповіді на них.

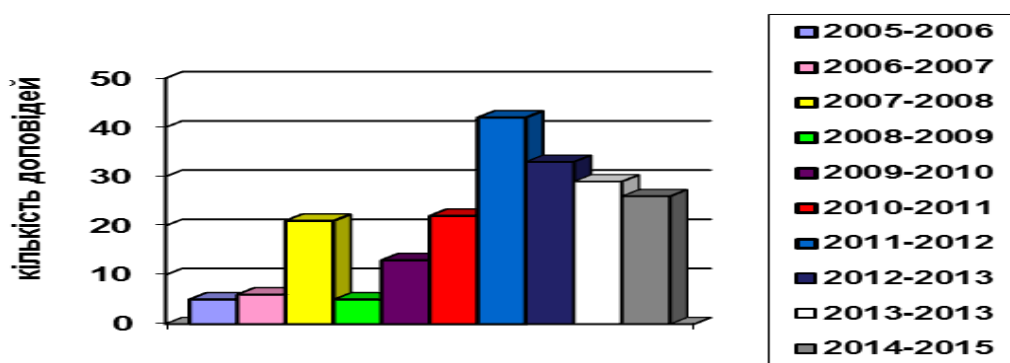

Рис. 4. Кількість зроблених доповідей співробітниками кафедри фармакоелекономіки протягом 2005-2015 років

З початку свого існування на кафедрі створено та плідно працює студентське наукове товариство. Студенти активно приймають участь у науковій роботі кафедри, під керівництвом викладачів кафедри виконують дипломні та магістерські роботи, готують доповіді на науково-практичних конференціях, результати фармакоелекономічних досліджень публікують у наукових журналах та збірниках тез. За період свого існування на кафедрі підготовлено та захищено: 101 дипломну, 39 магістерських робіт, зроблено 102 доповіді на конференціях.

За наукові дослідження студенти СНТ кафедри фармакоелекономіки отримують нагороди у конкурсах різного рівня.

Андреева К. О. – III місце у Всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт з фармацевтичних наук, 2010 рік (науковий керівник – проф. Бездітко Н.В.).
 Прохоренко Олег – учасник міжнародної конференції студентів та молодих вчених у Вітебську, 2008 рік (науковий керівник – проф. Бездітко Н.В.).
 Лук'янчук О. – диплом І ступеня Ради директорів ВНЗ Харківського регіону та Головного управління освіти і науки Харк. обл. державної адміністрації за перемогу у I турі VI Харківського регіонального конкурсу СНР за напрямом «природничі науки», 2012 рік (керівник проф. Міщенко О.Я.)

Кафедра фармакоекономіки проводить профорієнтаційну роботу серед учнів середніх шкіл міста Харкова, міста Балаклії Харківської області (фото 8-9) та 2 шкіл Полтавської області, агітує випускників НФаУ до вступу на контрактну магістратуру та аспірантуру.

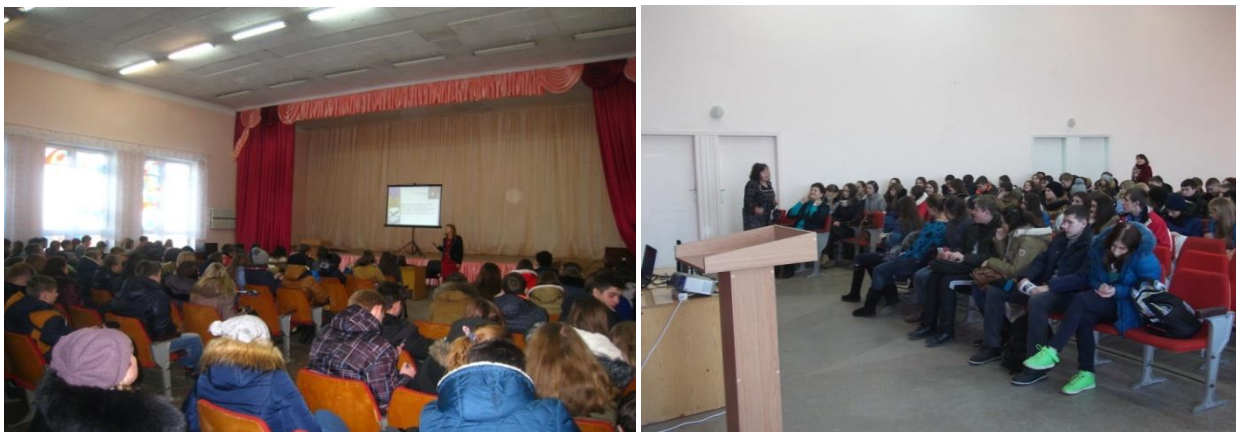

Фото 8-9. Профорієнтаційні заходи кафедри фармакоєкономіки від 16 грудня 2015 р.: лекція доц. О.В. Ткачової на тему «Шлях до успіху – як розподіляти свій час» та виступ проф. Л.В. Яковлевої з профорієнтаційною інформацією щодо НФаУ для учнів 9-11 класів загальноосвітніх шкіл №1, № 2, №3, №5 (м. Балаклія Харківської області).

Основними напрямками профорієнтаційної роботи є:

- розповсюдження профорієнтаційної інформації щодо НФаУ, правил вступу до НФаУ та демонстрація відеофільму;
- організація читання та проведення профорієнтаційних лекцій викладачами кафедри фармакоєкономіки та іншими кафедрами;
- проведення екскурсій школярів в музей історії фармації НФаУ, на кафедри НФаУ;
- агітація випускників НФаУ до вступу до контрактної магістратури та аспірантури.

На сьогодні співробітниками кафедри проведено 80 профорієнтаційних заходів серед школярів, що включають організацію та проведення лекцій в школі, практичних занять на кафедрах НФаУ та екскурсій в музей фармації.

Для найбільш допитливих студентів 4-го та 5-го курсів НФаУ, що бажають після закінчення ВУЗу працювати фармацевтичним представником, на кафедрі організовані понад обсяги розроблених навчальних програм, курси

«Підготовка фармацевтичного представника». На цей час навчання на курсах пройшли та отримали сертифікати 87 студентів НФаУ.

Співпраця кафедри з МОЗ України та ВООЗ

Співробітники кафедри приймають участь у спільних проектах ВООЗ та МОЗ України з дослідження цінової доступності ліків (2012), беруть активну участь у створенні і впровадженні формулярної системи для забезпечення ефективної та безпечної фармакотерапії в Україні на засадах доказової медицини. З метою моніторингу та оцінки дієвості формулярної системи на етапі її впровадження було розроблено 2-є методичних рекомендацій. Колектив кафедри фармакоелекономіки є розробником розділу «Фармакоелекономічний аналіз», що включений до Державного формуляру лікарських засобів.

На базі кафедри у 2007 р. створено та функціонує українське національне відділення міжрегіональної суспільної організації «Общество фармакоэкономических исследований» (МОООФИ).

Співробітники кафедри є членами міжнародної спілки з фармакоелекономічних досліджень «ISPOR» та щорічно приймають участь у роботі європейських конгресів цієї організації. Професор Л. В. Яковлева протягом 2012-2015 років приймає участь у спільних проектах з ВООЗ з дослідження споживання антимікробних лікарських препаратів.

Перспективи подальшого розвитку кафедри фармакоелекономіки:

- завершення написання підручника з дисципліни «Фармакоелекономіка»;
- освоєння нових методів фармакоелекономічних досліджень (оцінки медичних технологій);
- написання монографій за результатами фармакоелекономічних досліджень;
- подальше проведення науково-практичних конференцій з фармакоелекономіки в Україні;
- збільшення публікацій статей за кордоном;
- удосконалення англійської мови викладачами кафедри;

- підвищення педагогічної майстерності викладачів кафедри;
- удосконалення навчально-методичного забезпечення дисциплін, що викладаються на кафедрі.

Література:

1. Фармакоэкономика в Украине: состояние и перспективы развития // Рациональная фармакотерапия. – 2010. – № 1. – С. 5–8.
2. Кафедра фармакоэкономики. – Електронний ресурс. – Доступ до сайту НФаУ. – <http://nuph.edu.ua/kafedra-farmakoeconomiki/>
3. Звіти роботи кафедри фармакоэкономики НФаУ за 2005–2006 навчальний рік (н. р.), 2006–2007 н. р., 2007–2008 н. р., 2008–2009 н. р., 2009–2010 н. р., 2010–2011 н. р., 2011–2012 н. р., 2012–2013 н. р., 2013–2014, 2014–2015 н. р.

Список скорочень:

ВМ(Ф)НЗ – вищий медичний (фармацевтичний) навчальний заклад

НДР – науково-дослідна робота

ХМАПО – Харківська медична академія післядипломної освіти

ХМУ – Харківський медичний університет

ЗОЗ – заклад охорони здоров'я

ЦНДЛ – Центральна науково-дослідна лабораторія

СНТ – студентське наукове товариство

МОЗ – Міністерство охорони здоров'я

ВООЗ – Всесвітня організація охорони здоров'я

Вопросы безопасности лекарственной терапии в циклах повышения квалификации врачей в системе последипломного образования

Цубанова Наталья Анатольевна, профессор, д. фарм. н., доцент.

Квитчатая Анна Ивановна, доцент, к. мед.н., доцент. Супрун Элина Владиславовна, профессор, д. мед.н., профессор. Якущенко Виктория

Анатольевна, доцент, к. фарм.н., доцент. Кузнецова Валентина

Михайловна, доцент, д. мед.н., доцент.